

Beszámoló

Először is szeretnék köszönetet mondani a Communitas Alapítvány Ösztöndíj Bizottságának a támogatásért, amiben részem lehetett az elmúlt egy évben. Leírhatatlanul nagy segítség volt számomra, de azért mégis csak megpróbálom leírni.

Célom az volt, hogy olyan egyéni előadásokat hozzak létre melyben aktualizálom a kánon által kirekesztett, vagy feledésbe merült erdélyi írókat, költőket. Irodalmi alkotásaikat életre keltettem az ifjúság számára, hogy ezek a nevek és írások immáron ne csak a tankönyvben, az iskolai tananyagban köszönjenek vissza, hanem egy új kontextusban, fogyaszthatóbb és emészthetőbb változatban.

Legelső kiszemelt „áldozatom,, Méhes György Kossuth-díjas író volt akinek munkásságát éppen 2015.május 14-én születésének 99. évfordulóján mutattam be a nagyérdeműnek a Bulgakov Irodalmi Kávéház emeleti termében. Az előadást teljes egészében többször is sugározta később az Agnus rádió. Erről az eseményről készült is velem egy interjú:

<https://www.youtube.com/watch?v=JIUVq6ICKrY>

Június 4-én az 5.kolozsvári ünnepi könyvhét keretén belül Tamási Áron életét mutattam be novelláin keresztül.

Június 13-án a Bulgakov Irodalmi Kávéház 13.születésnapja alkalmából Irodalom és Kocsma címmel olyan előadást készítettem melyben megidéztem a magyar- és világirodalom kocszmát is kedvelő alkotóit, többek között: Francois Villont, Ady Endrét és Francois Brédát. Az igazat megvallva nyáron is folyamatosan motoszkált bennem egy újabb előadás ötlete, melyet augusztus 18-án „Nagyíráos,-írók,költők vallomásai Kalotaszegről címmel színre is vittem a Kolozsvári Magyar Napok keretén belül. Erről az előadásomról Szabadság napilapban jelent meg egy írás:

„Nagyíráos” (ön)vallomás

„Földünk köves és sovány és hegyes-völgyes, mintha egyszer valami óriásekével összevissza szántották volna. Kurta a nyár itt, hosszú és hideg a tél, és a vénséges Vlegyásza gyakran küld a völgyekre metsző, fagyos szelet és nehéz ködöt. De harcolunk kövel, széllel, faggyal és acélos a búzánk, édes a gyümölcsünk. Ez Kalotaszeg.” (Kós Károly)

Kolozsváriként Kalotaszegre mindig mint otthonomra tekintettem. Ha meg kellene nevezni egy tájegységet, ahová tartozom, Kalotaszeg lenne az, gondolkodás nélkül. Hogy mi alakította ezt így? Az a mérhetetlenül gazdag népművészeti kincs vonzott-e, amivel a térség rendelkezik? A táj szépsége? A Kós Károly-i Kalotaszegi Köztársaság gondolata? Valószínűleg mindezek együttesen, mégis megfoghatatlan és megmagyarázhatatlan. És Marosán Csabának, a Kolozsvári Állami Magyar Színház színészének épp ezt a megfoghatatlan és megmagyarázhatatlan érzést sikerült megragadnia „*Nagyírástos*” magyar írók, költők vallomásai Kalotaszegről című egyéni műsorával az idei Kalotaszegi Napokon Bánffyhunyadon.

Tudták például, hogy Egeres határában miért hívják a hegyet Húgyó-hegynek? Hogy Munkácsy Mihály azt hitte, Kalotaszeg csak egy kis település? Hogy Márai Sándort elvarázsolta a magyarvistai templom, éppen, mint Sir Galleway skót főurat, aki évekre áttelepedett a Nádas mentére, amerikai hírnevet is szerezve a tájegységnek? Anekdoták és történelmi adatok lazán összefűzött láncolata a „*Nagyírástos*”, az 1600-as évektől napjainkig szemelgetve Kalotaszeg történelmének és kultúrájának kevésbé ismert szeleteiből, megfűszerezve egy kis kalotaszegi népzenevel. A rendezési elv, a műsort összetartó vezérmotívum a hallgatóságot közelebb hozni ehhez a külön kis világhoz, a válogatást, összeállítást is végző Marosán Csaba bevallása szerint: olyan dolgokat mutatni meg, ami érdekelheti a közönséget. Az előadó hol az egeresi református pap történetét meséli el, akit elkergettek az egyetlen katolikusnak megmaradt faluból, Jegenyéről, hol a magyarvalkói matrikula sárguló lapjairól olvas fel, hol a Kalotaszeg hírét-nevét öregbítő személyekkel ismertet meg, például az 1849-es mártírhalált halt Vasvári Pállal, „Kalotaszeg nagyasszonyával”, a néprajzkutató Gyarmathy Zsigánéval, vagy Ravasz László református püspök első iskolaéveivel, hol a *Nem élhetek muzsikaszó nélkül* c. Móricz-regény keletkezésének (véltető) történetét tárja elénk. Közbe-közbe énekel, egyházi éneket, népdalt, nótát, egyes részekenél pedig Varga István „Kiscsipás” húzza az aláfestő-hangulatkeltő kalotaszegit.

A „*Nagyírástos*” nem hagyományos értelemben vett előadást, annál sokkal személyesebb, emberközelebbi, ami a krónikásnak megnehezíti a dolgát, hiszen nincsenek olyan konkrét jellemzők, amikkel a műfajt leírni szokás. Kritikusi szemmel nem, csak érzelmileg lehet hozzá közelíteni és írni róla. Marosán Csaba civilként, kalotaszentkirályi gyökerű önmagaként áll előttünk, és valóban *hozzánk* beszél, nekünk akar átadni valamit abból, amit ő már tud. Minden szavából a Kalotaszeg iránt érzett tisztelet és szeretet sugárzik, és a legőszintebben szeretné ezt,

mint egy nagyírással hímezett terítőt, átadni a hallgatóságának. Mintegy beavatni abba a titokba, hogy mit is jelent kalotaszeginek lenni. S teszi mindezt alázattal, szerényen és nagyon mélyről jövő meggyőződéssel. (Széman Emese Rózsa)

Október 15-én a Pece-parti Párizsba vittem el Tamási Áron: Sóvidéki társasjáték című előadásom. Hálás vagyok a sorsnak, hiszen volt alkalmam fellépni a Szent László Líceumban, a Lőrántffy Zsuzsanna Református Kollégiumban majd végezetül a Partiumi Keresztény Egyetemen.

Október 24-én volt szerencsém lejátszani a „Nagyírásos„-írók,költők vallomásai Kalotaszegről című műsoromat Kalotaszentkirályon is, a IX.Csipkebogyó Fesztivál keretén belül. Örömmel konstatáltam, hogy Kalotaszentkirályi Kultúrotthon zsűfólásig megtelt helybeliekkel és Magyarországról érkező kíváncsi turistákkal.

Mivel november 13-án először volt alkalmunk hivatalos keretek között is megünnepelni Erdélyben a Magyar Nyelv Napját, ezért ezen a napon Dsida Jenőt, az erdélyi irodalmunk egyik legmarkánsabb alakját mutattam be a publikumnak.

December 18-án a Téli Magyar Napok keretén belül, „Közeleg az emberfia„-című adventi műsoromat mutattam be, melyben az advent és karácsony kialakulását meséltem el, valamint e két ünnephez kapcsolódó népi szokásainkat, hiedelmeinket elevenítettem fel.

Cseppet restelkedve írom le, de ez év januárjában semmi új nem pattant ki haszontalan fejemből, mert picit el voltam foglalva a Kolozsvári Állami Magyar Színház: Kétbalkezes varázsló című gyerekelőadás bemutatójával.

Februárban 13-án, Bálint-nap alkalmából „Szerelmes Erdély„ címmel szerkesztettem egy előadást, melyet 20.századi és kortárs erdélyi költők szerelmes verseiből fabrikáltam össze. Zongorakísérettel egy pár megzenésített Ady verset is belecsempészttem.

Február 15-én pedig határokat léptem át, és nagyon jó érzés volt. Stoppolva,vonaton hátizsákomban vittem Dsida egyszerű,hívő, áhítatos szavait Felvidékre. Volt szerencsém játszani a Tarka-barka strófákat Nagykaposon (Ung-vidék), és Rákóczi fejedelmünk városában, Kassán is.Maradandó élménnyel gazdagodtam, és Kassa utcáit járva egy Márai egyéni előadás gondolata alakult ki a jobb agyféltekemben.

Miközben e sorokat írom és próbálom előkotorászni az emlékeim, egy másik word-dokumentum is nyitva van melynek címe „1848-Kolozsvár-Tokos-Bulga„.Március 15-re készülök, katonadalokat fogok énekelni a Tokos-zenekarral a Bulgakovban, és közben elmesélem az

érdeklődőknek mi is történt Kolozsváron negyvennyócba. Április havában tervezek még egy Máramarosszigeti, Nagybányai fellépést a Tarka-barka strófákkal, valamint szeretnék eljutni az „iskola másképp program,, hetében Zilahra, Tasnádra és Nagykárolyba. Majd május elején egy Dél-erdélyi körutat szervezek, ahol érintem terveim szerint a következő városokat: Vajdahunyad, Déva, Lugozs, Resicabánya és Hátszeg.

Most az utolsó sorokhoz közeledve, eszembe jutott a Schindler listájából az a jelenet, amikor a végén Schindler zokog, mert rájön, hogy az autója eladásával még több emberi életet menthetett volna.

Én is hasonlóképpen érzem most magam, hisz mennyi mindent csinálhattam volna még ebben az egy évben. Még ezt az előadásötletet is megvalósíthattam volna, még abba a falucskába is elvihettem volna egy kis bátorító szót. Egyik előadásom után találkoztam Felvidéken egy görnyedt hátú falusi katolikus kántorral, aki csak annyit mondott, hogy:„, 42 éve szolgállok itt mint kántor, de Kolozsvári emberrel még nem találkoztam és el kell mondjam, hogy Dsida nekem nagyon jól esett,jöjjön máskor is.,,

Ez az egy év leforgása alatt, még jobban megszerettem azt, amit művelek, ami tulajdonképpen a hivatásom. Szeretem terjeszteni Thália kispapjaként az irodalom evangéliumát. Iskolákban élvezettel bújok Tamási vagy Dsida alakjába és közben agycsiklandozó mosollyal magamban, nézem a XI.és XII. osztályos diákokat ahogy figyelmesen és élvezettel szippantják be a szavaim, mert tudják, hogy akár ezt is kihúzhatják az érettségim.

De szeretek a Kávéházakban is fellépni, hisz miközben a fogyasztó vendég hűsöl, én olyan emberek gondolatait tolmácsolom neki akik szintén bohém életet éltek és ugyanebbe kocsmákba jártak, de tették mindezt kb. száz esztendővel ezelőtt ugyanebben a városban.

Még egyszer megköszönöm a Communitas Alapítvány kuratóriumának az egy éves támogatást. Zárószóként engedtesék meg nekem, hogy Dsida azon soraival fejezzem a beszámolómat, amely számomra a legjobban összesűriti az alkotói ösztöndíj lényegét:

„mi már a sodró víz tükrén, a gyors
jelenben látjuk arcunkat s a törvényt:
Türni - a bölcsek ételén a bors,
okulni - szükség, megbocsátni - jóság,
dolgozni - ez a legnagyobb valóság.

Bolyongani faluról falura.

Durva darócban gazdag, tiszta szellem.

Egymás szolgája mind és nem ura.,,

Most pedig következzen egy kis képes beszámoló.

Részlet a „Nagyíráos,-írók,költők vallomásai kalotaszegről című előadásból. Hátam mögött ifj.Fodor Sándor „Netti,, (Kolozsvári MagyarNapok, 2015 aug. 18)

Tarka-barka strófák Dsida Jenő életútjáról szóló

előadásom.Nagyvárad,Partiumi Keresztény Egyetem

A „Nagyíráos,-írók ,költők vallomásai Kalotaszegről című műsorom.Kalotaszentkirály, XI. Csipkebogyó fesztivál.

Részlet a „ Közéleg az emberfia,, című adventi műsoromból (Téli Magyar Napok 8.napja,Bulgakov)

Részlet a „Sóvidéki társasjáték,-”című előadásom plakátjából

ÉTEKFOGÓ - Békés Pál: A kétbalkezes varázsló,
rendező: Béres László. Premier: 2016 január 15

Részlet az Ágyélus királyfi című egyerekoperából,
melyben Árgyélust alakítottam.(Kolozsvári Magyar
Opera,premier: 2015.december 5)

Tarka-barka strófák (Ung-vidék, Nagykapos 2016
február 15)

Tarka-barka strófák (Kassa, 2016 február 16)

<https://www.youtube.com/watch?v=0Q9M0twxDgA> Szabadulás című kisfilm

Szereplők: Marosán Csaba, Csokán Raul, Sebők Maya

Rendezte: Szercey Szabolcs Benedek

Készült Potozky László novellája alapján